

po krmljenju odletijo iz panjev in iščejo vir medicīne, kar lahko povzroči čebelji rop. Zato NIKOLI ne krmimo podnevi. To delo opravimo v zgodnjih večernih urah. Takšnih težav pri počasnem odvzemu raztopine ni. Dobra čebelarška praksa je, da krmimo čebele v brezpašnem obdobju

v zadostnih količinah, da nikoli niso lačne. In na koncu še misel Antona Janše, začetnika modernega čebelarstva in enega najboljših poznavalcev čebel, ki jo je napisal pred 250 leti: »Čebelja družina, ki je trpela lakoto, ne bo več nikoli dobra čebelja družina.«

Na čistost kranjske čebele moramo biti vseskozi pozorni

dr. Peter Kozmus

vodja PRO

peter.kozmus@czs.si

Problematiki reševanja čebel križancev se v Sloveniji intenzivneje posvečamo od leta 2007. Takrat smo na čistost čebel opozarjali predvsem vzrejevalce matic, ki imajo z vzrejo matic in njihovo prodajo čebelarjem neposreden vpliv na čistost kranjske čebele v Sloveniji. V treh letih smo dosegli, da so vzrejevalci matic problematiko uredili. Določene težave se občasno še pojavijo, vendar večjih ne beležimo.

Leta 2010 smo izvedli analizo čistosti kranjske čebele, v kateri smo ugotovili, da je v Sloveniji 5,6 odstotka čebel z rumenimi (in oranžnimi) obročki na zadkih, kar je bilo občutno več kot dva odstotka, kolikor je še sprejemljivo. Pri tem smo ugotovili, da obstajajo razlike med posameznimi regijami. Največ križancev smo ugotovili v goriški in obalno-kraški regiji.

Rumeni obročki na zadku čebel so morfološki znak, ki niso značilni za kranjsko čebelo, ampak je to lastnost italijanske čebele (*Apis mellifera Ligustica*) in selekcionirane Buckfast linije čebel. V primeru križanja kranjske čebele z njimi, so rumeni obročki znak križanja, ki si ga ne želimo.

V letu 2010 smo na temo čistosti izvedli delavnice za terenske svetovalce in jih v veliki meri usposobili za natančno prepoznavanje križancev. To je bil osnovni pogoj, da smo problematiko lahko začeli reševati na terenu, pri čebelarjih. Pri tem nam je bil v veliko pomoč ukrep menjave matic, ki ga financira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v okviru katerega v Sloveniji vsako leto zamenjamo približno 1200 matic v družinah, v ka-

terih čebelarji in terenski svetovalci ugotovijo čezmeren odstotek (več kot dva) čebel križancev. V ukrep vsako leto vključimo okoli 300 čebelarjev. Namen ukrepa pa je poleg zamenjave matic v družinah križancev predvsem, da terenski svetovalci poučijo čebelarje o nujnosti ohranjanja kranjske čebele v Sloveniji in o tipičnih morfoloških značilnih, ki so značilni za kranjsko čebelo.

V letu 2011 smo reševanje čistosti okrepili na način, da smo v okviru rejskega programa uvedli osnovno odbiro, na terenu pa smo od takrat dalje organizirali številna predavanja in delavnice, v reviji Slovenski čebelar pa smo objavili več prispevkov na to temo. Na predavanjih, delavnicah in z objavami smo čebelarje obveščali o nujnosti spremljanja čistosti čebel in o nujnosti zamenjave matic v družinah, kjer se pojavita več kot dva odstotka čebel križancev.

Leta 2015 smo ponovili analizo čistosti kranjske čebele v Sloveniji, v okviru katere smo pregledali 15.069 čebel, zbranih na 631 lokacijah po Sloveniji. Ugotovili smo, da je v Sloveniji 1,22 odstotka križancev, ugotovljeni odstotek je bil občutno nižji od tistega leta 2010 (5,6 odstotka).

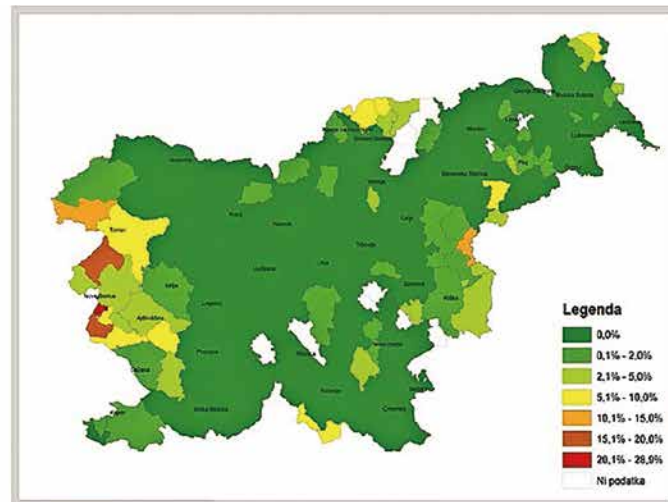
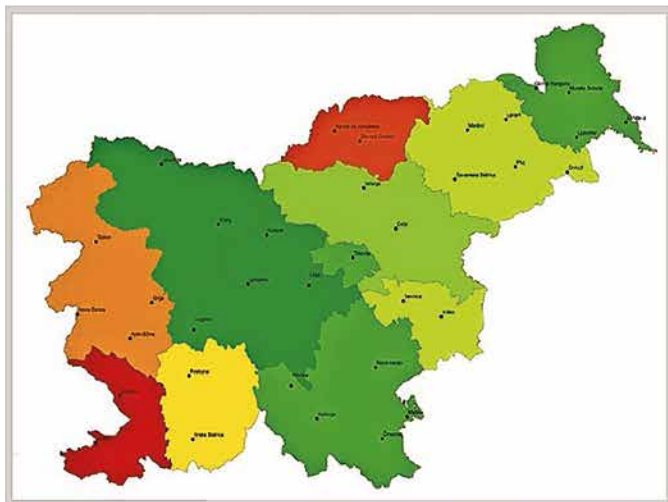
V letu 2014 smo se intenzivno lotili tudi reševanja problematike čistosti čebel na območju Koroške. Problematika se je na to območje razširila iz sosednje Avstrije, kjer po pripovedovanju avstrijskih čebelarjev nekateri profesionalni čebelarji čebelarijo s čebeljo linijo buckfast, na prezimljenje pa čebele vozijo na jug države v Labotsko dolino, v neposredno bližino naše državne meje. Reševanja problematike smo se lotili v sodelovanju s koroškimi čebelarji, ki so se izkazali za zelo zanesljive in organizirane, zaradi česar nam je problematiko v glavnem uspelo zmanjšati oz. zaježiti. Kljub temu glavni izvor težave še ni odpravljen, zaradi česar morajo čebelarji na tem območju čistosti kranjske čebele še vedno namenjati veliko pozornosti.

Rezultate čistosti kranjske čebele preverjamo vsako leto z izvedbo analize čebel v manjšem obsegu, ki jih za ta namen zberejo terenski svetovalci JSSČ. V letu 2019 so terenski svetovalci tako zbrali 5628 čebel. Z morfološko analizo je bilo ugotovljeno 0,91 odstotka čebel križancev.

Zaključek

Na podlagi ugotovljenih rezultatov ugotavljamo, da čistost kranjske čebele na podlagi vseh ukrepov izboljšujemo, kljub temu pa problematika ni v celoti odpravljena in zahteva pozornost in reševanje tudi v prihodnje. Zlasti

pomembno je, da so o nujnosti ohranjanja kranjske čebele dobro obveščeni tudi vsi čebelarji začetniki in da so od prvega nakupa oz. prejema čebelje družine na čistost svojih čebel zelo pozorni. Rezultati izkazujejo, da se slovenski čebelarji zavedamo pomena kranjske čebele in da si jo želimo ohraniti tudi v prihodnje.

Prikaz izboljšanja čistosti kranjske čebele med letoma 2011 in 2016

Foto: Peter Kozmus

Usposabljanja čebelarjev v času covida-19

Lidija Senič

vodja služb ČZS

lidija.senic@czs.si

Številne države so se marca srečale s problematiko, kako zajeziti širjenje novega koronavirusa med ljudmi. To je botrovalo k sprejetju številnih omejitev oziroma ukrepov, med katerimi je bila tudi prepoved zbiranja in organiziranja javnih dogodkov. Tako se je ČZS znašla pred dilemo, kako izvesti usposabljanja za čebelarje v tem času. Največ usposabljanj namreč izvede na terenu v obdobju od januarja do junija.

Vsa že dogovorjena usposabljanja in delavnice smo morali preklicati, negotovost, koliko časa bodo trajale omejitve, pa je ostala v zraku. Začeli smo razmišljati o ideji, ki je že nekaj časa zorela, da del usposabljanj izvedemo v obliki spletnih izobraževanj – t. i. webinarjev. Če sedaj ni bil pravi čas za izvedbo tovrstne oblike usposabljanja, kdaj bi pa bil?!

Kaj sploh so webinarji? To so spletna izobraževanja (seminarji), ki s pomočjo računalniške opreme (računalnika, tablice, telefona) in internetne povezave omogočajo posredovanje vsebin v real-

nem času in sodelovanje v spletni razpravi. Konec marca smo tako urgentno pripravili navodila za uporabnike, ki so zajemala opis tehničnih zahtev za sodelovanje, kako se prijaviti in vstopiti na webinar ter kako sodelovati. Odlično podporo, kako izvesti usposabljanja, je predavateljem nudil Marko Borko. S programom Zoom je prvi, poskusni webinar izvedel sodelavec Vlado Auguštin 30. marca 2020 na temo apitehničnih ukrepov. Glede na to, da tovrstne oblike usposabljanj sodelavci ČZS pred tem niso izvajali, so se v tem času zares potrudili in usposabljanja izvedli odlično, kar potrjuje tudi analiza anketnih vprašalnikov, ki so jih udeleženci izpolnili po vsakem usposabljanju. Vsa dogovarjanja med zaposlenimi glede same izvedbe, preizkusa in uporabe orodja Zoom itd. so potekala na daljavo, preko videokonferenc. Resnično vesela in ponosna sem, da so se izziva lotili brez odlašanja.

V roku enega meseca, točneje od 30. marca do 29. aprila 2020, je bilo izvedenih 28 webinarjev, eno svetovanje o čebeljih pašah ter eno svetovanje o postopku za pridobitev NPK čebelar / čebelarika. Z webinarji smo pokrili vsa področja, ki jih pokrivajo svetovalci specialisti (tehnologija, varna hrana in ekonomika) in sodelavca v okviru Skupnega temeljnega rejskega programa. Po vsakem usposabljanju so predavatelji udeležencem poslali povezavo do anonimnega anketnega vprašalnika, ki so ga izpolnili. Anketne vprašalnike smo oblikovali v odprtokodni aplikaciji za spletno anketiranje 1KA. Od 1133 udeležencev usposabljanj, kolikor jih je sodelovalo v webinarjih (op. p.: tisti, ki so bili ves čas webinarja prisotni pri izobraževanju), je anketni vprašalnik izpolnilo 889